

**FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PINIGŲ PLOVIMO IR ĮTARTINŲ PINIGINIŲ OPERACIJŲ AR SANDORIŲ
ATPAŽINIMO KRITERIJŲ SĄRAŠO PATVIRTINIMO**

2014 m. gruodžio 5 d. Nr. V-240
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo 5 straipsnio 6 punktu,

t v i r t i n u Pinigų plovimo ir įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijų sąrašą (pridedama).

Direktorius

Kęstutis Jucevičius

PINIGŲ PLOVIMO IR ĮTARTINŲ PINIGINIŲ OPERACIJŲ AR SANDORIŲ ATPAŽINIMO KRITERIJŲ SĄRAŠAS

1. Pinigų plovimo ir įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijai, susiję su kliento elgesiu:

1.1. Dalykinių santykių užmezgimo metu klientas ar jo atstovas vengia pateikti informaciją, reikalingą jo tapatybei nustatyti, slepia naudos gavėjo tapatybę ar vengia pateikti informaciją, reikalingą naudos gavėjo tapatybei nustatyti, pateikia dokumentus, keliančius abejonių dėl jų tikrumo, autentiškumo ir pan.

1.2. Iš kliento sudėtinga gauti informacijos ar dokumentų, reikalingų dalykinių santykių stebėsenai vykdyti: su klientu susisiekti yra sudėtinga, dažnai keičiasi jo gyvenamoji vieta, kontaktinė informacija; kliento ar jo atstovo pateiktu telefono numeriu niekas neatsiliepia arba jis nuolat yra išjungtas; kreipiantis elektroninio pašto adresu, klientas ar jo atstovas neatsako.

1.3. Klientas negali atsakyti į užduodamus klausimus apie jo vykdomą/planuojamą finansinę veiklą, jos pobūdį, elgiasi pernelyg nervingai.

1.4. Klientas pareiškia norą uždaryti sąskaitą, paprašytas pateikti informaciją, reikalingą jo dalykinių santykių stebėsenai.

1.5. Finansų įstaigos prašomas klientas atsisako pateikti duomenis apie į sąskaitą įneštų arba mėginamų įnešti grynųjų pinigų kilmę ir (arba) pagrįsti ją atitinkamais dokumentais.

1.6. Prašymą sudaryti draudimo sutartį pateikęs klientas visai nesidomi draudimo sutarties sąlygomis, daugiau domisi draudimo sutarties nutraukimo prieš terminą tvarka.

1.7. Vienas asmuo yra kelių įmonių direktorius ar naudos gavėjas (išskyrus didelių įmonių grupių atvejais).

1.8. Kliento ar jo atstovo adresu registruota keletas įmonių.

2. Pinigų plovimo ir įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijai, susiję su kliento ar jo atstovo vykdomomis piniginėmis operacijomis ar sandoriais:

2.1. Finansų įstaigos ar kito subjekto kliento (toliau vadinama – klientas) piniginės operacijos ar sandoriai neatitinka kliento steigimo dokumentuose nurodytų veiklos rūšių ar įprasto bendradarbiavimo su finansų įstaiga ar kitu subjektu.

2.2. Kliento atliekamų piniginių operacijų ar sandorių pobūdis kelia įtarimą, kad siekiama išvengti piniginių operacijų ir sandorių įtraukimo į finansų įstaigos ar kito subjekto tvarkomą kliento atliktų piniginių operacijų bei įtartinų ir neįprastų piniginių operacijų ir sandorių registracijos žurnalą.

2.3. Kliento sąskaita yra tranzitinė: piniginės lėšos, patekusios į sąskaitą, netrukus pervedamos į kitą sąskaitą, o kitokių operacijų sąskaitoje beveik nevyksta.

2.4. Prekių ir vykdomų atsiskaitymų už jas srautai nesutampa: už prekes atsiskaito su sandoriu nesusijusios įmonės ar asmenys.

2.5. Klientas vykdo sandorį (sandorius) ir sumoka tokią įmoką (įmokas), kuri (kurios) viršija finansų įstaigos ar kito subjekto žinomas kliento galimybes, arba pageidauja sumokėti didesnę už įprastą avansą ar kitą įmoką.

2.6. Klientas ar turto savininkas prašo jam priklausančią sumą sumokėti su jo įprastine veikla akivaizdžiai nesusijusiems asmenims.

2.7. Visą avansą, kitą įmoką (ar didžiąją jų dalį) kliento vardu sumoka su jo įprastine veikla akivaizdžiai nesusiję asmenys.

2.8. Klientas grąžina visą kreditą arba didesnę jo dalį anksčiau numatyto kredito grąžinimo termino, kai finansų įstaigai ar kitam subjektui nėra žinomas aiškus teisėtas lėšų kilmės šaltinis.

2.9. Klientas nuolat vykdo sandorius turtu, kurio vertė akivaizdžiai neatitinka vidutinės rinkos vertės.

2.10. Klientas atlieka pinigines operacijas ar sudaro sandorius be aiškaus ekonominio pagrindo.

2.11. Nejprastai padidėja kliento atsiskaitymas grynaisiais pinigais.

2.12. Finansų įstaigos prašomas klientas atsisako pateikti duomenis apie išgrynintų lėšų panaudojimo tikslus, kai tokios operacijos neatitinka kliento įprasto bendradarbiavimo su kredito įstaiga.

2.13. Klientas stengiasi atsiskaityti grynaisiais pinigais tais atvejais, kai kliento atsiskaitymų praktikoje įprasta atsiskaityti kitais būdais.

2.14. Du fiziniai asmenys ar daugiau jų nuolat įneša grynuosius pinigus į tą pačią sąskaitą, o vėliau pinigai pervedami į Lietuvos ar užsienio valstybių kredito įstaigose esančias fizinių ar juridinių asmenų ir kitų organizacijų sąskaitas (savo ar kitų).

2.15. Per 7 kalendorines dienas į kliento sąskaitą vienos ar kelių piniginių operacijų metu įnešama arba išimama iš jos 25 000 eurų ar didesnė gryųjų pinigų suma arba ją atitinkanti suma kita valiuta, kai tokios operacijos neatitinka kliento įprasto bendradarbiavimo su kredito įstaiga.

2.16. Per 7 kalendorines dienas klientas keičia iš vienos valiutos į kitą 25 000 eurų ar didesnę gryųjų pinigų sumą arba ją atitinkančią sumą kita valiuta.

2.17. Gauta informacija, kad naudojantis užsienio kredito įstaigų mokėjimo kortele per 7 kalendorines dienas išimama 25 000 eurų ar didesnė gryųjų pinigų suma arba ją atitinkanti suma kita valiuta.

2.18. Per vieną kalendorinę dieną iš kliento mokėjimo kortelės sąskaitos išimama 10 000 eurų ar didesnė gryųjų pinigų suma arba ją atitinkanti suma kita valiuta, kai tokios operacijos neatitinka kliento įprasto bendradarbiavimo su kredito įstaiga.

2.19. Klientas atlieka pinigines operacijas ar sudaro sandorius, kai sunku ar neįmanoma nustatyti naudos gavėjo.

2.20. Gyvybės draudimo įmoka arba jos dalis, viršijanti 25 000 eurų sumą arba ją atitinkančią sumą kita valiuta, sumokama grynaisiais pinigais.

2.21. Draudimo įmoką, viršijančią 25 000 eurų sumą arba ją atitinkančią sumą kita valiuta, sumoka su kliento įprastine veikla nesusiję asmenys.

2.22. Klientui, kliento atstovui (jeigu piniginė operacija ar sandoris atliekami per atstovą), asmeniui, kurio naudai atliekama piniginė operacija ar sandoris, taikomos finansinės sankcijos pagal Lietuvos Respublikos ekonominių ir kitų tarptautinių sankcijų įgyvendinimo įstatymą.

2.23. Be aiškaus pagrindo padažnėja smulkių pinigų pervedimų iš skirtingų sąskaitų į kliento sąskaitą.

2.24. Be aiškaus pagrindo padažnėja pinigų pervedimų iš kliento sąskaitos į kelias skirtingas nesusijusias sąskaitas.

2.25. Naudojantis vidaus ir tarptautinių pašto perlaidų ar kitų gryųjų pinigų perlaidų įmonių paslaugomis, be aiškaus pagrindo nuolat finansuojamas vienas klientas arba du ir daugiau klientų nuolat finansuoja kitus asmenis.

2.26. Klientas per vieną kalendorinę dieną keičia grynuosius pinigus į žetonus arba žetonus į grynuosius pinigus už pinigų sumą, viršijančią 15 000 eurų arba ją atitinkančią sumą kita valiuta.

2.27. Klientas nuolat keičia grynuosius pinigus į žetonus arba žetonus į grynuosius pinigus, nedalyvaudamas lošime.

2.28. Pelno nesiekiančios įstaigos ar organizacijos (toliau – PNĮ) piniginės operacijos ar sandoriai neatitinka jos steigimo dokumentuose nurodytų veiklos rūšių, pvz., sporto klubo piniginės operacijos nėra susijusios su sporto veikla.

2.29. PNĮ atliekamos nuolatinės gryųjų pinigų operacijos, išmokant lėšas fiziniams asmenims, tarp jų ir nenuolatiniams Lietuvos Respublikos gyventojams.

2.30. Atliekami pasikartojantys fizinių asmenų įnašai grynaisiais pinigais į PNĮ sąskaitą, o vėliau pinigai pervedami į Lietuvos ar užsienio valstybių kredito įstaigose esančias fizinių ar juridinių asmenų ir kitų organizacijų sąskaitas (savo ar kitų).

2.31. PNĮ sąskaitoje vykdomos tik kreditavimo ir išgryninimo operacijos.

2.32. Į PNĮ steigėjų sąskaitas atliekami stambūs mokėjimo pavedimai.

2.33. Iš PNĮ steigėjų sąskaitų nuolat atliekamos išgryninimo operacijos.

2.34. Be aiškaus pagrindo padidėja PNĮ sąskaitos papildymas smulkiomis sumomis.

2.35. Dažnai keičiasi bankų seifo bendranuomininkai.

2.36. Draudimo sutartis sudaroma neįprastai didelei draudimo sumai.

2.37. Draudimo sutartis nutraukiama per neįprastai trumpą laiką nuo jos sudarymo, o draudimo sutartyje asmeniu, kurio naudai sudaryta sutartis, nurodomas su kliento įprastine veikla nesusijęs asmuo.

2.38. Kliento – fizinio asmens amžius, einamosios pareigos, finansinė būklė (kliento pajamos yra mažos, palyginti su jo finansinės veiklos apimtimi) objektyviai neatitinka šio kliento vykdomos finansinės veiklos.

3. Pinigų plovimo ir įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo Kriterijai, susiję su vykdomų piniginių operacijų ar sandorių geografiniu aspektu:

3.1. Klientas nevykdo piniginių pervedimų į savo sąskaitą toje Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje klientas yra registruotas, arba į banko sąskaitą registracijos valstybėje kliento per metus pervedamų piniginių lėšų suma sudaro nežymią dalį nuo visų kliento finansų įstaigoje per metus vykdomų piniginių operacijų arba joje laikomų piniginių lėšų sumų.

3.2. Piniginės operacijos ar sandoriai atliekami su fiziniais ir juridiniais asmenimis iš aukštos rizikos regionų (pvz.: su šalimis, kurios nėra Finansinių veiksmų darbo grupės kovai su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu (FATF) ar FATF stebėtojo statusą turinčios bei kovą su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu vykdančios tarptautinės organizacijos narės; su valstybėmis, kuriose aktyviai veikia teroristinės organizacijos), o piniginių operacijų ar sandorių ekonominis pagrindas nėra aiškus.

3.3. Klientas – fizinis asmuo nuolat gyvena šalyje, kuri nėra FATF ar FATF stebėtojo statusą turinčios bei kovą su pinigų plovimu ir teroristų finansavimu vykdančios tarptautinės organizacijos narė, o jo vykdomų piniginių operacijų ar sandorių ekonominis pagrindas neaiškus.

3.4. Klientas nuolat atlieka pinigines operacijas ar sudaro sandorius su juridiniais asmenimis ar kitomis organizacijomis, registruotomis tikslinėse teritorijose, kurios apibrėžtos Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatyme, kai nėra aiškaus ekonominio tokios veiklos pagrindo.

4. Šis pinigų plovimo ir įtartinų piniginių operacijų ar sandorių atpažinimo kriterijų sąrašas nėra baigtinis. Įtartinos piniginės operacijos ar sandoriai objektyviai nustatomi finansų įstaigoms ir kitiems subjektams atkreipiant dėmesį į tokią klientų veiklą, kuri, jų nuomone, dėl savo pobūdžio gali būti susijusi su pinigų plovimu ir (ar) teroristų finansavimu, vykdančios kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymą ir nuolatinę kliento dalykinių santykių stebėseną, įskaitant sandorius, kurie buvo sudaryti tokių santykių metu, tyrimą.

5. Įtartina pinigine operacija ar sandoris Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatyme apibrėžiami kaip piniginės operacijos arba sandoriai, atliekami su turtu, kuris, kaip įtariama, yra tiesiogiai arba netiesiogiai gautas iš nusikalstamos veikos arba dalyvaujant tokioje veikoje ir (ar) yra susijęs su teroristų finansavimu.

6. Vertinant, ar piniginė operacija ar sandoris yra įtartinis, finansų įstaiga ar kitas subjektas neprivalo išsiaiškinti, ar kliento veikoje yra nusikaltimo sudėties. Minimam vertinimui pakanka subjektyvių finansų įstaigos ar kito subjekto darbuotojų įtarimų.

7. Vertinant galimą turto sąsają su teroristų finansavimu, būtina atsižvelgti į šiuos aspektus:

7.1. lėšomis laikomas bet kokios rūšies materialus ar nematerialus, kilnojamasis ar nekilnojamasis nesvarbu kaip įgytas turtas ir teisiniai dokumentai ar bet kokie kiti dokumentai, įskaitant elektroninius ar skaitmeninius, patvirtinantys nuosavybės ar turtines teises į tokį turtą, įskaitant, tačiau ne tik, banko kreditus, kelionių čekius, banko čekius, pašto perlaidas, akcijas, vertybinius popierius, obligacijas, vekselius, akredityvus;

7.2. turtas (lėšos) gali būti tiek neteisėtos, tiek ir visiškai teisėtos kilmės – svarbu, kad jis renkamas, kaupiamas ar teikiamas teroristų finansavimui;

7.3. teroristų finansavimo veika laikoma tiek tiesioginis, tiek netiesioginis turto (lėšų) rinkimas, kaupimas arba teikimas;

7.4. turto (lėšų) rinkimas, kaupimas arba teikimas yra sąmoninga tyčinė veikla, siekiant arba žinant, kad šis turtas arba tik jo dalis bus skirtas teroristų finansavimui, t. y. pakanka vien asmens suvokimo, kad turtas gali būti skirtas teroristų finansavimui, net jeigu jis to specialiai nesiekia;

7.5. teroristų finansavimas apima turto (lėšų) rinkimą, kaupimą, teikimą tiek konkrečioms teroristiniams nusikaltimams padaryti (pvz., atlikti teroro aktą), tiek teroristams rengti (pvz., kurstyti daryti teroristinius nusikaltimus, verbuoti ar mokyti teroristus, kurti teroristines grupes ir pan.), tiek ir remti pavienius ar kelis teroristus arba teroristines grupes, net jeigu tas turtas nebus skirtas konkrečioms teroristiniams nusikaltimams daryti (pvz., patalpų nuomai, materialiniam aprūpinimui, sveikatos priežiūrai, šalpai ir pan.). Nėra būtina nustatyti renkamo, kaupiamo, teikiamo turto (lėšų) ryšį su planuojamu konkrečiu teroristiniu nusikaltimu.
